

Checklist licht inspirerende voorbeelden – benoem **hoofdthema**: Publieke bijeenkomsten **subthema en setting**: Uitvaarten
Trefwoorden: uitvaart, overleden, begrafenis, dilemma's

Naam voorbeeld	Omschrijving interventie of tool	Doelgroep	Kernvraag/bijzonderheden
Troost op afstand Begeiden van een uitvaart	Betreft geen interventie of tool maar om aanpassingen bij de begeleiding van de uitvaart	Uitvaartbegeleiders en ondernemers, directe familie overledene, gasten uitvaart	Hoe zorg je voor een waardig afscheid van geliefde familie of vrienden wanneer fysieke nabijheid en lijfelijke troost niet kan, niet veilig en verstandig is?
Maatregelen	Interventie gericht op	Determinanten/werking	Dilemma's/ issues kwaliteit van leven
alg	Waar mogelijk afstand houden	Ruimte inrichten zodat het mogelijk is bijeen te komen en toch op afstand te blijven; beperkt aantal mensen bij bijeenkomsten uitnodigen. Fysieke afstand creëren, werkwijze aanpassen, context veranderen.	Er zijn vele lastigheden en dilemma's bij het begeleiden van een uitvaart. De belangrijkste zijn:
- 1,5 meter	- Bij ceremonies		- Hoe zorg je voor een waardig afscheid van dierbaren terwijl er zoveel niet mag en hoe voorkom je dat mensen er later last van krijgen (als het afscheid niet goed is verlopen kan dit veel impact hebben op de rouwbeleving).
- Social distancing	- (beeld)bellen en mailen wanneer mogelijk		- Empathie en affectie tonen: hoe doe je dat concreet als je geen hand op een schouder kan leggen en moet beeldbellen. Aangeven dat het je pijn doet dat je dat n iet kan doen kan helpen.
- Hygiëne	- n.v.t.		- Hoe ga je om met mensen die de regels niet nauw nemen, bewust of onbewust – hoe zorg je dat het dan toch veilig blijft?
- Mondkapje	- n.v.t.		- Wat als je merkt dat je zelf soms toch de regels overtreedt omdat de situatie dit verlangt?
- Testgedrag	- Indien noodzakelijk, eventueel in combinatie met tijdelijk breken van regels		-
- Quarantaine	- Indien noodzakelijk, eventueel in combinatie met tijdelijk breken van regels	Manieren om de context te veranderen zijn voorbeelden van nudging: (beeld)bellen wanneer het onmogelijk is om fysiek bijeen te komen. De ruimte zo inrichten dat fysieke afstand mogelijk is en onder de aandacht wordt gebracht, bijvoorbeeld door de stoelplaatsing en of herinneringen met bordjes of teksten.	- Toelichting: - Bij het verlies van een naaste kan je maar één keer goed afscheid nemen en is geen uitstel mogelijk. Een onbevredigend afscheid kan op de lange termijn leiden langdurig verdriet. Soms is er dus geen andere keuze dan het tijdelijk breken van de regels voor houden van afstand. Protocollen kunnen niet alle dilemma's ondervangen. Dan is gezond verstand en
- NB: In dit voorbeeld is soms sprake van het tijdelijk doorbreken van de regels en daarna in isolatie gaan schep je toch mogelijkheden om op en goede manier afscheid te nemen.	- Interessant is dat de uitvaartondernemer zich niet richt op wat niet kan maar zich richt op wat er wel kan. - - - - -		

Checklist licht inspirerende voorbeelden – benoem **hoofdthema**: Publieke bijeenkomsten **subthema en setting**: Uitvaarten

Trefwoorden: uitvaart, overleden, begrafenis, dilemma's

	-		inventiviteit noodzakelijk om waardig afscheid te kunnen nemen van de naaste zonder andere bloot te stellen aan besmettingsgevaar.
- Overig	- Context	- Communicatie	- Controle/leren
- https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/openbaar-en-dagelijks-leven/uitvaarten - https://www.bgnu.nl/nieuws/	- De context is bij een uitvaart altijd er een van verdriet en afscheid. Een dergelijke emotionele context vraagt om extra tact, inlevingsvermogen, improvisatie en om veel mensenkennis.	- De persoon die de uitvaart begeleidt zal rekening moeten houden met wat er niet kan vanwege corona en daar ook heel duidelijk en transparant over moeten communiceren. Het draait om goede tactvolle com.	- In het verhaal van de uitvaartbegeleider zie je dat beide personen leren van hun ervaringen en professioneel maar ook met hart en zorg hun taken uitvoeren. Elke uitvaart en elke familie is net weer anders. Het leren stopt nooit.
- Werkzame ingrediënten en mogelijke valkuilen (zelf gerapporteerd)	- Wat opvalt in dit verhaal is dat de uitvaartbegeleidsters op zoek gaan naar vervangende of alternatieve rituelen en handelingen om het verlies van lichamelijk contact te compenseren. Wat opvalt is ook hun oplettendheid, ze zien wat mensen nodig hebben en staan daar voor. Zaken die mis gaan leren om daarna nog beter op te letten. Beide personen zijn heel bewust met het proces van a tot z bezig, dat is een teken van vakmanschap. Ook passen zij zich aan (noodgedwongen) aan het gedrag van de rouwenden en bewegen ze daarin mee zonder hun eigen veiligheid en die van anderen uit het oog te verliezen. Aandacht voor wat wel kan (ipv wat er niet kan), kan een belangrijke manier zijn om de naasten van de overledene een goed afscheid te laten hebben terwijl ze zich toch houden aan de maatregelen. -		
- Argumentatie WP 10 Waarom interessant/inspirerend? Twijfelpunten?	- Dit is een mooi individueel en menselijk verhaal van een ritueel begeleider en een uitvaartbegeleider: heel herkenbaar en leerzaam voor anderen. We denken dat dit voorbeeld niet mag ontbreken - zeker niet in deze tijd waarbij van zoveel mensen afscheid moet worden genomen. Nu het verhaal verbreed is komen de dilemma's beter in beeld denken wij. - Het verhaal is wel wat aan de lange kant nog en moet nog door de redactie iets worden ingekort.		
- Oordeel toetscie	- Com 5.1.2e - 5.1.2e ik vind dit een heel mooi voorbeeld geworden. Zou goed zijn als er nog een kleine aanpassing gemaakt wordt met mijn opmerkingen hiervoor in het achterhoofd		

Checklist licht inspirerende voorbeelden – benoem **hoofdthema**: Publieke bijeenkomsten **subthema en setting**: Uitvaarten
Trefwoorden: uitvaart, overleden, begrafenis, dilemma's

-
 - Com 5.1.2e
 Hoi 5.1.2e en 5.1.2e

• Vind je dit een relevant voorbeeld voor op onze site?

Dit voorbeeld kan wel als voorbeeld dienen op de site mijns inziens omdat het erg illustreert hoe je binnen de maatregelen zoekt naar de randjes van wat mogelijk is in het kader van menselijkheid. In dit geval met uitvaart natuurlijk extra ingrijpend maar ik kan me ook in het onderwijs en zorg voorstellen dat dit wel inspireert om te zoeken naar wat er wel mogelijk is.

• Wat vind je er sterk en goed aan? Wat eventueel niet of wat ontbreekt?

Stel ik vind dat er altijd gezocht wordt naar menselijk contact zeker bij uitvaart (toch ook een belangrijk item bij corona) en de mogelijkheden die daar zijn. Mooi zijn de vervangende gebaren van handpalm tegen elkaar maar sterker nog hand op het hart leggen. Ook het uitspreken dat je graag een arm om iemand zou willen leggen even. Ook sterk is het niet weggaan als er toch teveel mensen zijn maar een plek te zoeken (stoel omdraaien hier) om toch contact te maken en mensen bij te staan. Ook in onderwijs en zorg zou dit mogelijk kunnen zijn als ernaar gezocht zou worden en die zin zeker inspirerend. Ik zou nog wel wat meer info willen voor welke maatregelen er specifiek alternatieven zijn bedacht. Het afstand houden is uiteraard hier het belangrijkste maar is er ook nagedacht over mondkapjesgebruik, handen wassen, handschoenen dragen,...Ik denk dat daar ook nog voorbeelden voor zouden kunnen komen.

• Wat zijn volgens jou de belangrijkste drie lessen uit dit voorbeeld (zie de checklist voor onze weergave daarvan- heb je opmerkingen schrijf die er dan bij)

drie belangrijkste lessen:

1. tonen van compassie kan ook op afstand enigszins wel en troost ook
2. bij de mensen thuis komen kan prima met aanpassingen en als je op blijft letten
3. Persoonlijke betrokkenheid tonen is het allerbelangrijkste en de ruimte van de regels opzoeken in plaats van de belemmeringen en dat samen met de mensen waar het om gaat verkennen.

• Heb je tips voor de reflectie op de site (in uitklapbare tekst)?

Ik zou de algemene boodschap er vooral uit laten komen: zoek naar de gaten tussen de regels. Blijf zelf nadenken en volg niet klakkeloos regeltjes.

• Zijn de foto's (indien die zijn geleverd) ondersteunend voor het verhaal?

Foto's zijn voor het verhaal behoorlijk sterk met de bloemen op het water en de voortuin vol met kaarsjes.

Checklist licht inspirerende voorbeelden – benoem **hoofdthema**: Publieke bijeenkomsten **subthema en setting**: Uitvaarten
Trefwoorden: uitvaart, overleden, begrafenis, dilemma's

	<p>We spreken elkaar snel weer.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vriendelijke groeten, 5.1.2e - - Commentaar 5.1.2e - <hr/> <p>-</p> <p>-</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vind je dit een relevant voorbeeld voor op onze site? <ul style="list-style-type: none"> - het is sterk verbeterd door de combinatie van 2 verhalen. • Wat vind je er sterk en goed aan? Wat eventueel niet of wat ontbreekt? <p>Verschillende aspecten van het hele proces (voorbereiding, ceremonie, afsluiten) komen aan bod. Combinatie van emotionele lading en praktische oplossingen. Creativiteit en betrokkenheid.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat zijn volgens jou de belangrijkste drie lessen uit dit voorbeeld (zie de checklist voor onze weergave daarvan- heb je opmerkingen schrijf die er dan bij) Zie in de tekst bijgevoegd • Heb je tips voor de reflectie op de site (in uitklapbare tekst)? • Zijn de foto's (indien die zijn geleverd) ondersteunend voor het verhaal? <ul style="list-style-type: none"> - Ja erg mooi! -
- Beeldmateriaal	- Zie de foto's in het artikel. Deze zijn gemaakt door www.degevoeligeplaat.nu